

‘Een betere buurt begint niet bij jezelf’

De Gordiaanse knoop van verloedering, collectieve zelfredzaamheid en bezuinigingsdwang ontward

16-11-2012

Dr. Reinout Kleinhans, Onderzoeksinstituut OTB

Ten geleide

- Buurtontwikkeling, Bezuiniging, Bezinning, Buitenland
- Ingewikkelde relatie tussen zelfredzaamheid en verloedering
- Onderzoeksresultaten en implicaties
- Schoon, heel en veilig als randvoorwaarde
- Aanbevelingen en uitwerking twee punten
- Rode draad: zelfredzaamheid vraagt niet om een terugtrekkende overheid, maar een andere rolinvulling door professionals en instituties

Bezuinigingsdwang of ideologie?

- Recht van individuen op voorzieningen niet langer centraal
- Parallel met de 'Big Society' gedachte in het Verenigd Koninkrijk
- Zelfredzaamheid en zelforganisatie worden gezien als ideaal om burgers gaten te laten vullen die zij zelf ervaren of die door bezuinigingen vallen in publieke dienstverlening
- Centrale idee 'Big Society': "to help citizens to help themselves"
- Zware kritiek: "the big society is nothing more than funding cuts in disguise, hitting those in deprived neighbourhoods hardest"

Te zware nadruk op vrijwilligerswerk
en mantelzorg?

<http://cowlingreport.blogspot.nl/2011/02/friday-facts-uk-big-society-is.html>

**Work. Dishes.
Dressing the kids.
Now he wants you to
run the school and
hospital as well.**

What exactly will he be doing?

Zelfredzame buurten?

- Meer dan een optelsom van zelfredzame bewoners
- Individueel zelfredzaam; bewoners beschikken over competenties en sociaaleconomisch bestaansminimum (Maslow)
- **Collectieve zelfredzaamheid:** sociale samenhang + bereidheid om in te grijpen in ongewenste situaties
 - Publieke vertrouwdheid, informele sociale controle
 - Gezamenlijke activiteiten en georganiseerde strijd (buurtbelang)
- Collectieve zelfredzaamheid heeft remmend effect op buurtverval
- Paradox van zelfredzaamheid speelt ons parten

Bereidheid tot actieve inzet

- Intentie en actie in hoge mate bepaald door:
 - Individuele zelfredzaamheid
 - Gepercipieerde steun medebewoners
 - Algehele risico-inschatting
- Risico-inschatting als Achilleshiel
- *'Broken Windows'* these

BWT-experimenten (Keizer, Lindenberg en Steg, 2008)

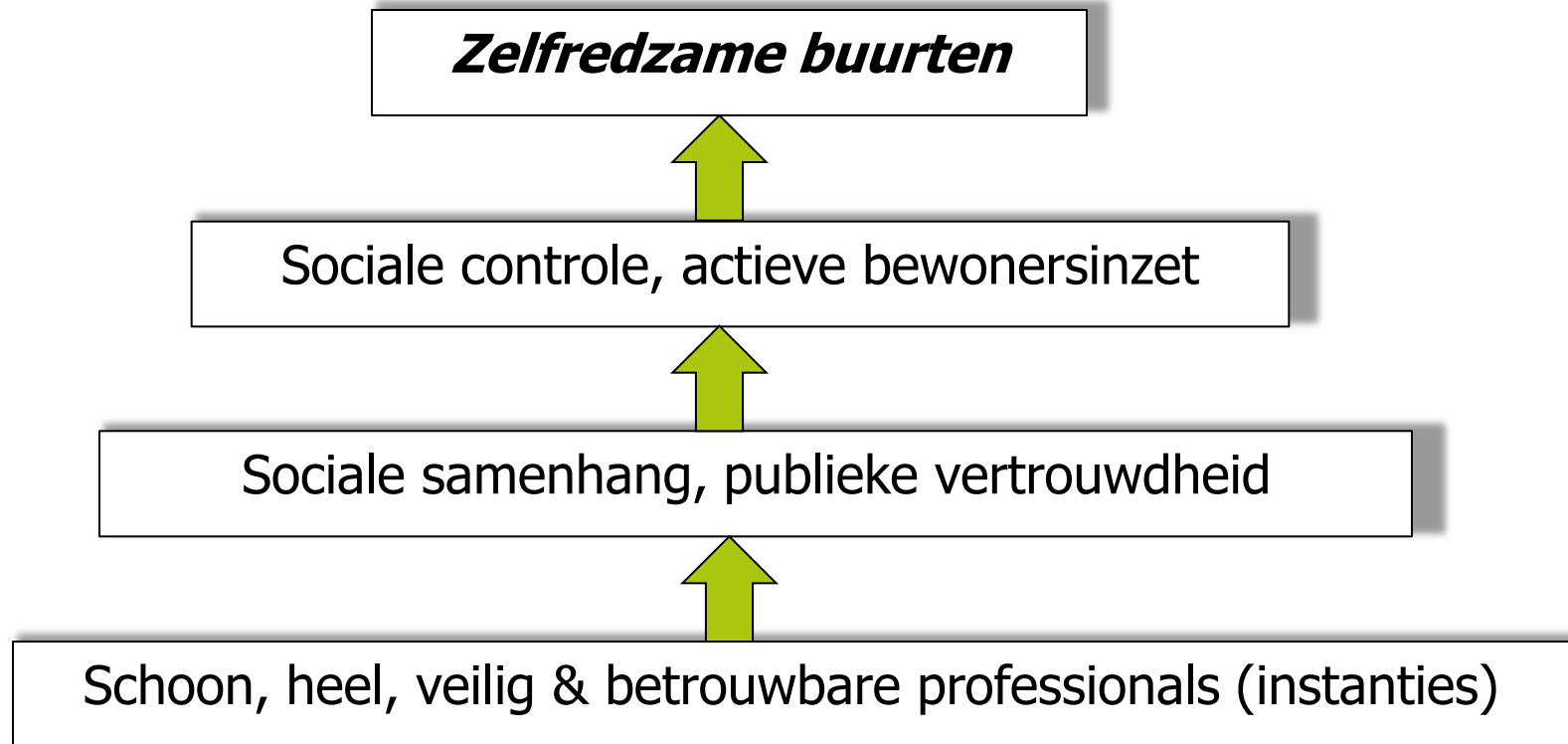

Triple Trouble

- Verloedering heeft een sterk negatief effect op woonsatisfactie en welbevinden (wie vindt schoon, heel en veilig niet belangrijk...)
- Verloedering leidt op termijn tot meer verloedering, omdat de situatie de indruk oproept dat verloedering onbestraft blijft
- Tusseneffect van verloedering op bewonerspercepties:
 - Onbetrouwbare medebewoners
 - Desinteresse vanuit gemeente, woningcorporaties en andere instituties
 - Kortom... je staat er alleen voor

Zeer kort samengevat

Aanbevelingen

- Behoud of intensiveer de aanpak van schoon, heel en veilig
 - Zichtbare maatregelen, zichtbare professionals en normstelling
 - Geloofwaardigheid en creëren optimale condities bewonersinzet
 - Consequente feedback op klachten en meldingen (*social media*)
- Stimuleer gezamenlijke bewonersinitiatieven
 - Onderstutting van onderlinge bekendheid in de buurt
 - Balans zoeken tussen liefdevolle verwaarlozing en ondersteuning
 - Steun gangmakers, maar stop ook energie in de tweede ring
 - Ruimte voor experimenten: *wijkondernemingen, bewonersbedrijven*
- Investeer in nieuwe vormen van overleg, communicatie en inzet
 - Twitter, mobiele *apps*, stedelijke portals (Change by Us)
 - Sluit aan bij *crowdsourcing*: verbeterdebuurt.nl, peerby.com,

Wijkonderneming/ bewonersbedrijf

- Bedrijf door en voor buurtbewoners
- Zet zich in voor economische en sociale vernieuwing van bepaalde buurt
- Onafhankelijk non-profit bedrijf met sociale doelstelling
- Actieve partnerships tussen buurt, overheid en andere stakeholders
- Vorm van sociaal ondernemerschap en zelforganisatie. Vele varianten mogelijk

Concept wijkondernemingen komt uit de UK (*community enterprises*)

- Meer dan 700 (in 2012) *community-led organisations* aangesloten bij locality.org.uk met een omzet £325 million; 5.500 staff; 20.000 volunteers; £660 million worth assets; 5% own more than £5 million (data 2011).
- Oudste *enterprises* bestaan al meer dan 40 jaar
- In Nederland relatief nieuw concept
- LSA start met ca. 14 experimenten met wijkondernemingen in Nederland. Cruciaal is dat initiatief van buurtbewoners zelf komt
- Er zijn veel soortgelijke initiatieven

Rol van overheid

- In de UK komen veel *Community Enterprises* voort uit overheidsinitiatieven (lokale ontwikkelingsbedrijven met als doel wijkvernieuwing) uit de jaren '60-'80.
- Startkapitaal vaak in de vorm van (overheids)subsidie; dat impliceert oneerlijke concurrentie met reguliere bedrijven
- Wijkondernemingen dingen mee naar overheidsaanbesteding. Indirect afhankelijk van overheid (kwetsbaar in crisis)
- The **Localism Act** (Nov 2011): "This Bill will shift power from central government back into the hands of individuals, communities and councils". Right to BUY, CHALLENGE, BID, BUILD

If it wasn't for the enterprising villagers of Hudswell, an attractive village in Swaledale, The George & Dragon would be yet another pub where last orders called for a final time.

Yet, thanks to their imagination and innovation, it has now reopened as a community pub. But, more importantly, it is becoming a focal point for all local residents – with part of the premises becoming a library, another public service that was in decline until North Yorkshire County Council

Receiving essential support from Key Fund Yorkshire, Co-operative and Mutual Solutions, the Old Crown pub in Hesket Newmarket, Cumbria (who had saved their pub in the same way), some free legal advice from Muckle LLP, and the offer of grant aid from Yorkshire Forward, a community share issue helped the group to raise £230,000 from 160 investors. Most important too, was the volunteer support from the villagers – who offered their time at meetings, and during the refurbishment of the pub.

Funded through the **Rural Development Programme for England**

Visionair of naïef?

DE VOLKSKRANT
WOENSDAG 18 MEI 2011

Afvalbakken in buitenwijken van Arnhem. Nu zijn er nog 1.300, straks de helft minder.

REPORTAGE GEMEENTE BEZUINIGT 650 AFVALBAKKEN WEG, BURGER KAN ZWERFVUIL MELDEN MET MOBIELTJE

App vervangt afvalbak in Arnhem

Gepubliceerd op 2011-10-21 om 10:40

De app Opruimd. Foto: enzo peters/metro

Opruim-app Amsterdam West populair

De applicatie waarmee smartphone-gebruikers vandalisme in Amsterdam West kunnen melden veelvuldig gebruikt • Al duizend downloads en vierhonderd meldingen

[Tweeten](#) 1 [Vind ik leuk](#) 0 [Verzenden](#)

Op de kop af duizend keer is de applicatie Opruimd om straatvandalisme en rommel in Amsterdam West via je telefoon te melden gedownload. Van alle meldingen van straatergmissen komt nu 20 procent via de smartphone-applicatie bij het stadsdeel binnen.

De pilot loopt af op 1 november. Of het gebruik van de app

Top 4 meldingen

- ▶ 1. Verkeerd aangeboden grofvuil
- ▶ 2. Fiets-, brom- en autowrakken
- ▶ 3. Verkeerd aangeboden huisvuil

HEY NYC! How can we help our city recover from Hurricane Sandy?

My idea is:

ADD my IDEA

0/175

NEW IDEAS

SEE MORE IDEAS →

Like

1,312 people like this. Sign Up to see what your friends like.

Photo © Julienne Schaefer/NYC & Company

Change by Us NYC is a place to share ideas, create projects, discover resources,

Links en meer informatie

- Nicis-rapport '[Vertrouwen houden in de buurt](#)' (Kleinhans & Bolt)
- De Digitale Wijkengids (Ministerie BZK)
 - Paragraaf 4.6: [Schoon, heel, veilig en betrouwbaar](#)
 - Paragraaf 4.8: [Investeren in zelfredzaamheid](#)
- Onderzoek '[Best persons](#) en hun betekenis voor de Nederlandse achterstandswijk' (Van den Brink e.a. 2012)
- Website **[Sociale Vraagstukken](#)** [®]
 - Dossier [Assertieve burgers](#)
 - Dossier [Burgerkracht](#)
 - Dossier [Zinvolle en zinloze buurtsubsidies](#)